

ZVIEDRIJA

1985 – 1991

Informācija un fotogrāfijas:

Māris Slokenbergs

Kristīne Līpiņa

Nometņu programmas

Izmantotas publikācijas:

„Brīvā Latvija”

„Laiks”

Brošūra „3x3 =100”

NOMETNES VISTUVĀK LATVIJAI

Zviedrijā notikušas piecas 3x3 nometnes. Pirmā nometne bija plaši apmeklēta, taču tad dalībnieku skaits aizvien saruka. 1991. gadā, kad „dzelzs aizkars”, kas šķīra no Latvijas, bija kritis, tautieši nolēma turpmāk

3x3 nometnes Zviedrijā nerīkot, jo uzskatīja, tā kā Latvija ir tik tuvu un samērā viegli sasniedzama, tad lielāka nozīme ir 3x3 nometnēm Latvijā, jo tur var pulcēties latvieši no visām trimdas zemēm.

Nometņu vadītāji

MĀRIS ROBERTS SLOKENBERGS

Mācītāja Roberta Slokenberga dēls, arī mācītājs un skolotājs. Oksfordas Universitātē Anglijā un Upsalas Universitātē Zviedrijā studējis teoloģiju, Stokholmas Universitātē pedagoģiju. Ticības mācības un angļu valodas skolotājs, direktors pieaugušo vidusskolā un Halstavikas skolā Zviedrijā.

Korporācijas Lettonia filistrs no 1957. gada. Brīvmūrnieku ordeņa biedrs no 1978. gada. Latvijas Zemnieku Savienības biedrs no 1959. gada. Bijis ELJA Skandināvijas nodaļas priekšnieks, biļetena „ELJA Informācija” redaktors. Darbojies ZLCP, Latviešu Palīdzības komitejā, Latvijas Nacionālajā fondā. Latviešu Atjaunošanās Komitejas Eiropas Centra delegāts, kultūras kongresa Kastanpōlā organizētājs, laikraksta „Brīvā Latvija” izdevēju grupas loceklis.

Eiropas Vasaras Skolas rīkotājs un direktors.

1993. gadā kopā ar zviedriem izveidojis Rīgas Ekonomikas augstskolu, līdz 2002. gadam bijis tās prorektors. Tad palīdzējis Justam Karlsonam uzcelt Berga viesnīcu, strādājis zviedru uzņēmumā „Telia Sonera”, ir viesnīcas „Radi un Draugi” valdē. Bijis Rīgas Hanzas Rotari kluba dibinātājs un prezidents, Eiropas Kustības Latvijā viceprezidents, Brāļu kapu atjaunošanas biedrības valdes loceklis. Viens no neatkarīgās Rīgas Evaņģeliskās draudzes dibināšanas iniciatoriem 2009. gadā.

Publicējis rakstus par latviešu politiskiem un kulturāliem jautājumiem zviedru, angļu un trimdas latviešu presē. Latvijas Universitātes goda biedrs un Rīgas Ekonomikas augstskolas absolventu asociācijas goda biedrs. 2002. gadā apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Organizējis un vadījis trīs no četrām 3x3 nometnēm Zviedrijā. PBLA Izglītības padomes loceklis, 3x3 kustības Zviedrijā vadītājs.

IMANTS EIHE

Dzimis 1939. gadā. Maģistra grāds dabaszinātnēs.

Strādājis par skolotāju. 1990. – 2006. gadā vadījis skolu apmaiņas programmu starp Frībergas skolu Danderīdā, Zviedrijā un Liepājas 6. vidusskolu. Iesaistījies Sundbībergas un Alūksnes pilsētu sadraudzības programmā, bijis vairāku humāno palīdzības akciju iniciators.

Jaunatnes nometņu vadītājs Skrubā. ZLCP valdes loceklis un Latviešu Palīdzības Komitejas padomnieks. Piedalījies Saeimas un referendumu vēlēšanu komisijās Latvijas vēstniecībā Stokholmā. Aktīvi piedalās Sundbībergas Lauvu klubā, kluba prezidents 2009. - 2010. gadā.

Spēlējis basketbolu sporta klubos „Rīga”, „Baskets” un „Tālava”. „Basketta” kluba ilggadīgs valdes loceklis un „Tālavas” priekšsēdis, komandas treneris un vadītājs.

Precējies ar Māru Eihi, dzimušu Runcis.

1985

Laiks un vieta: 24. – 30. jūnijs

Vedes tautskolā Elmsta ciematā 100 kilometrus uz ziemeļiem no Stokholmas

Vadītājs: Māris Slokenbergs

Dalībnieku skaits: 90

42 no tiem bērni

Lektori:

• *Latviskā identitāte* – Līga Ruperte

- *Vēstures seminārs* – Uldis Ģērmanis, Agnis Balodis
- *Politiskais seminārs* – Gunārs Pāvuls, Imants Freimanis
- *Latvju dainas* – Irēna Dunkele
- *Latviešu valoda* – Valentīna Lasmane
- *Tautisko rotu kalšana* – Kārlis Uskalis
- *Aušana* – Maija Ozoliņa
- *Latviskā virtuve* – Astrīda Teriņa
- *Skaitļotāji* – Andrejs Straubergs
- *Koris un kokles spēle* – Gaida Rulle

- *Bērnu nodarbības* – Reģīna Kronberga, Šarlote Cērpa, palīdzes Laine Cekule un Mareta Laeva

Kopreferāti:

- Andris Vītoliņš. *Latviešu kora mūzika*

- Līga Ruperte. *Iemesli, kas tautiešus piesaista vai atraida no latviešu sabiedrības (pētījuma rezultāti)*
- Juris Kaža. *Latvietība un jaunā tehnoloģija*
- Diāna Krūmiņa. *Veco latviešu meistaru dabas skati*

NEAIZMIRSTAMA NEDĒĻA BALTIJAS JŪRAS KRASTĀ

Pirmo 3x3 nometni Zviedrijā, Vedē, skaistā pilsētiņā Baltijas jūras krastā, atklāja 3x3 kustības izveidotāja Līga Ruperte. Dalībnieku kopā ar lektoriem bija gandrīz simts. Telpu trūkuma dēļ nevarēja uzņemt vairāk, citādi skaits būtu bijis vēl lielāks.

Programmā bija vienu dienu politiskais seminārs, ko vadīja ZLCP politiskie vadītāji Imants Freimanis un Gunārs Pāvuls, trīs dienas vēstures seminārs un seminārs par latvisko identitāti, un par latvju dainām vienu dienu. Ik rītu notika latviešu valodas kurss latviski vāji pratējiem.

Pēcpusdienās dalībnieki darbojās praktiskajās

nodarbībās visas nedēļas garumā. Rotkalšanā Anglijas 3x3 rotkaļu meistara Kārļa Uskaļa vadībā kala Nameja gredzenus, saktas un citas etnogrāfiskas rotas. Astrīda Teriņa ar ceptiem speķa pīrāgiem, ūdens klinģeriem un citiem latviskiem ēdieniem iepazīstināja dalībniekus ar latviskas virtuves īpatnībām.

Vakaros visi klausījās kopreferātus, pēc tam Ingrida Leimane mācīja tautas dejas. Vienā vakarā 3x3 dalībniekus iepriecināja Stokholmas latviešu teātris ar fragmentiem no Blaumaņa „Indrāniem” un Jonesko „Krēsliem”.

Saulainais laiks, skaistās telpas, bet par visu vairāk nometnes latviskais un draudzīgais gars darīja šo nometni neaizmirstamu un šķiršanos – ļoti grūtu.

Kopbilde

Karogs nometnes mastā

Nometnes vadītājs Māris Slokenbergs uzrunā dalībniekus

Karogu paceļot. Priekšplānā nometnes vadītājs Māris Slokenbergs

Folkloras pētniece, ievirzes „Latvju dainas” vadītāja Irēna Dunkele un nometnes vadītājs Māris Slokenbergs

Vēsturnieks Uldis Ģērmanis pēc referāta daļa autogrāfus. No kreisās: Līga Ruperte, Ausma Pāvulāne, Viesturs Dinvietis, Vilnis Zaļkalns

Kafija ieviržu starplaikos. Pirmā no labās - Līga Ruperte

Latviskās virtuves vadītāja Astrīda Teriņa pavāra tērpu piemeklējusi arī nometnes vadītājam Mārim Slokenbergam

Tautiskie danči vakarā

Andrejs Straubergs un Māris Slokenbergs iejutušies tautumeitu lomās, un Kārlis Uskalis stundu stāv domādams, kuru ņemt kamanās

Dziesmas nīkšanās. No kreisās Astrīda Teriņa, Viņa Kalniņa, Ingrida Cērpa, Andrejs Straubergs, Valdis Pāvulāns, Māris Slokenbergs, Ingrida Leimane, Agnis Balodis, Dzintra Fonzova, stāv Laine Cekule

Christina Draviņa noslēgumā dāvina zāļu vainagu nometnes vadītājam Mārim Slokenbergam. Christina ir profesora Kārļa Draviņa sieva, zviedriete, kas perfekti runā latviski un jūtas kā latvietie

1987

Laiks un vieta: 29. jūnijs – 5. jūlijs

Tālbija

Vadītājs: Māris Slokenbergs

Dalībnieku skaits: 25

Ievirzes, to vadītāji:

- *Rotkalšana* – Kārlis Uskalis

- *Latviskā virtuve* – Astrīda Teriņa
- *Datori* – Andrejs Straubergs

- *Latviešu valoda* – Valentīna Lasmane
- *Koris* – Gaida Rulle

Referāti:

- Aina Sikсна. *Latviskā identitātes meklētāji latviešu jaunākajā dzejā*
- Andrejs Ozoliņš. *Socioloģija*
- Veronika Strēlerte. *Latviešu prese un apgādi*
- Valentīna Lasmane. *Bēgli – atmiņas*
- Uldis Ģermanis. *Politika*

TREJPAAUDŽU TUVINĀŠANĀS 3X3 TĀLBIJĀ

„Un raugi, mistiskie skaitļi īstenojās: 3x3 iedzīvinājās latviešu vasaras mītnē Tālbijā. Pirmā cipara simbols – trīs latviešu paaudzes – naktīs šņāca un krāca, svilpa divstāvu gultās. Veco paaudzi gan pārstāvēja tikai dažas vecmāmiņas. Pāris ģimnāzistes no Vācijas kopā ar diviem Zviedrijas „elpiniekiem” un ap pusducis pirmsskolas bērnu kopā ar latviešu aktīvistēm Šarloti un Dzintru bija trešās paaudzes kodols. Bet vidējā, tā sauktā zudusī paaudze, šķiet, beidzot ir atradusi savu pulcēšanās veidu un vietu, jo no tās veidojās pats kursu mugurkauls un visi svarīgie locekļi,” tā „Brīvajā Latvijā” rakstīja Valentīna Lasmane.

Nometnes dalībnieku pulciņš nebija liels, bet draudzīgs. Rikotāja Māra Slokenberga pieredzējusi acs pārskatīja šo „intīmo draudzīti” ar mīlestību un humoru. Šajā gadā bija maz iepriekš aicinātu referātu lasītāju, bet katrs nometnes dalībnieks tika lūgts sagatavot mazu referātu par sevi pašu, par savu darbu vai par savām interesēm. Tas visus tuvināja jo vairāk.

Nez vai kāda latviešu sanāksšana var iztikt bez dzejas, un Aina Sikсна atklāja latviešu dzejnieku identitātes meklējumu ceļus, konstatējama trimdas un dzimtenes dzejnieku lielo mijiedarbību. Dzejniece Veronika Strēlerte iepazīstināja ar latviešu periodikas daudzveidību. Diāna Krūmiņa no Eskilstūnas muzeja salīdzināja klasiskos latviešu gleznotāju darbus ar Zviedrijas un citu Eiropas tautu mākslu, starplaikos liekot klausītājiem kļūt par aktīviem māksliniekiem, plēšot un burzot papīra loksnes. Vēsturnieki Ģermanis un Balodis apgaismoja šodienas politisko stāvokli. Atmiņas par latviešu kolonijas sākotni Zviedrijā stāstīja Valentīna Lasmane, bet Andrejs Ozoliņš savā stāstījumā nonāca pie atziņas, ka bez t.s. 110% latviešiem trimdai nepieciešami arī visi pārējie, un neviens nekad nevar justies lieks.

Kārļa Uskaļa darbnīcā cītīgi vilēja un kniedēja gredzenus, saktas un auskarus. Modernā tehnikas ierīce – datori – papildināja bērnu nodarbības. Astrīdas Teriņas gādīgajās rokās virtuvē tapa viena latviskā maltīte pēc otras. Visam pa vidu divas nelatvietes kādā klusākā stūrītī ar mācību grāmatu vai lugas eksemplāru klēpī pūlējās apgūt latviešu gramatikas un izrunas noslēpumus.

Vakari, gaiši kā jau Zviedrijā, ievilkās līdz rīta svīdumam, sākdami ar tautisku dziedāšanu un dancošanu un beidzoties ar pastaigām, desu cepšanu un sarunām, kas tuvināja un stiprināja, rosināja un iedrošināja uz sirsniņu un atklātību. Valentīna Lasmane rakstīja: „Kad nedēļa tuvojās beigām, gaiss virmoja no draudzīgām vēsmām, un tā vien liekas, ka Tālbijas mājā pie ārdurvju sliekšņa bija ieviesies vecais labais latviešu mājas gars, kas palīdzējis jaunmodīgajai 3x3 formulai iekļauties latviskās iemaņās un ieražās. Jātic, ka mūsu vidējā paaudze Zviedrijā ne tikai analizēs un kritizēs latviskās izpausmes, stāvēdama nomaļus, bet veidos un vadīs tās, un ka šis pozitīvais pasākums pēc iesakņošanās Tālbijā turpinās attīstīties nākamajā vasarā. Un kurš bija redzējis „prezidentu” Māri un Straubergu un Kārli dejojām ugunskura gaismā nobeiguma vakarā, tam šī aina būs iespiedusies atmiņā kā pierādījums latviešu radošajai jaunradei.”

No dalībnieces Laimas Undzes dienasgrāmatas

Pēc karoga pacelšanas ar „Daugav's abas malas” devāmiēs telpās, lai noklausītos, ko mums stāstīs Dr. Ģermanis. Dzirdējām viņa domas un atzinumus par kolaborācijas problemātiku. Izskanēja brīdinājums nepielaist kardinālo kļūdu un nebūt naiviem, kad darišana ar kriminālu, viltīgu režīmu, kāds pašlaik valda mūsu dzimtenē. Dr. Ģermanis nebūt nenoraidīja ciemošanos Latvijā un satikšanos ar radiem un draugiem,

šādi kontakti pat ļoti vēlami. Referāts gan uzskaitīja nevēlamo izturēšanos, bet vēlamo stratēģiju neizklāstīja. Piekrītu referentam, ka latvieši līdz šim bijuši milzīgi darbīgi uz visām pusēm bez pamatīgas, teorētiskas bāzes savai darbībai.

Pēcpusdienā nevingrinājāmie latviskās virtuves mākās kā citudien, jo abas ar Ainu Siksnu brīvprātīgi pieteicāmie braukt līdz uz Rutku tēva māju pārvest Tālbijai novēlētās latviešu grāmatas.

Vakarā pēc pamatīgas dziedāšanas Kārļa Uskaļa vadībā

atkārtojām deju „Jaunais stūris”. Kamēr citi elpu vilka, devāmies meklēt izdevīgu vietu zīmēšanai, bet uzbāzīgo odu dēļ nekas nesanāca. Diāna Krūmiņa, kura mūs pavadīja, parādīja un pastāstīja par Jāņu zālēm šai ziemeļu zemē. Daudz lielāka dažādība kā pie mums Brēmenes apkārtnē! Pušķītis rasu podiņu ceļos mums līdz atpakaļ uz Vāciju.

Kad visi dienas darbi padarīti, atkal sanākam vakarēšanai omulīgajā virtuvē. Sanāca jo kupli un ilgi, kamēr rīta gaisma ausa...

1988

Laiks un vieta: 3 – 10. jūlijs

Tālbija

Vadītājs: Māris Slokenbergs

Dalībnieku skaits: 32

3X3 REIZINĀŠANAS LAIKS

No Valentīnas Lasmanes intervijas ar mācītāju Brigitu Vēveri laikrakstā „Brīvā Latvija”

- Vai tev tagad skaidrs, kas īsti ir 3x3?

- Protams. 3x3 ir 9. Tikai šis „deviņi” neparādās uzreiz.

Tas kļūst redzams tikai pēc reizināšanas. Pašā reizināšanas laikā tas tikai veidojas, top. Nometne ir šis reizināšanas laiks. „Deviņi” kā rezultāts būs jūtams tikai tad, kad mēs atstāsim nometni un pārbausim katrs savās mājās.

- Kāda ir šī savstarpējā papildināšanās?

- Mēs esam te kā liela ģimene. Kopā pulcējamies pie karoga rītos un vakaros. Kopā strādājam – taisām rotas, klausāmies priekšlasījumus gan par Latvijas vēstures ceļa zīmēm, gan par valodu un literatūru. Skatāmies filmas par Latvijas šodien. Katru dienu dziedam, dejojām. Viss

latviski, un tas man ļoti svarīgi, jo mana latviešu valoda nav tik perfekta, kad man jārunā latviešu draudzē.

- Tu kā mācītāja droši vien esi piedalījies citās nometnēs ar dažādiem cilvēkiem. Kas šai nometnei īpatnējs?

- Esmu bijusi ev.luteriskās jauniešu iesvētes nometnēs, kuras caurstrāvo kristīgās pamatmācības. Tā man šeit pietrūkst. Man šķiet, ka baznīca ir svarīga daļa latviešu kultūrā. Varbūt sevišķi tagad.

- Tu pieminēji filmas. Kādas tās bija?

- Vislielāko saviļņojumu mums sagādāja levas Milleres pārvestā videofilma tieši no Rīgas par 14. jūnija mītiņu pie Brīvības pieminekļa. Redzētais pārsteidza un satrauca līdz asarām. Labā profesionālā līmenī bija no Anglijas televīzijas aizgūtā filma ar intervētajiem t.s. brīvības cīnītājiem Latvijā.

- Kas no visas plašās programmas tevi personīgi visvairāk rosināja?

- Lielais pārsteigums man bija pašā atklāšanas vakarā, kad „vilcējas” dziedāja. Viņu dziedāto „Turku pupu” nekad neaizmirsīšu. Mani ļoti aizrauj arī rotu darināšana. Mans amats ir tik ļoti intelektuāls, un es daudz nestrādāja ar rokām. Man tā bija kā atklāsme, kad es varēju pati ar savām rokām uztaisīt sev latviskus auskarus.”

1990

Laiks un vieta: 23 – 29. jūlijs

Tālbija

Vadītājs: Māris Slokenbergs

Dalībnieku skaits: 22

Lektori un ieviržu vadītāji:

- Kārlis Kangeris
- Baiba Kangere
- Diāna Krūmiņa

- *Keramika* – Sandra Konstante
- *Mūzika* – Edgars Liepiņš un Kristīne Līpiņa
- *Datori* – Andrejs Straubergs

EDGARS LIEPIŅŠ SĒŅO TĀLBIJAS MEŽOS

Par jautrību un saviesīgo dzīvi gādāja pazīstamais aktieris un dziedātājs Edgars Liepiņš un skaistuma karaliene Kristīne Līpiņa no Rīgas.

Edgars bija liels sēņotājs, agri rītā izstaigāja mežus un brokastīs visus cienāja ar paša salasītām ceptām sēnēm.

Uz Tālbijas skatuves Kristīne Līpiņa un Edgars Liepiņš. Viņu uzstāšanās tautiešiem gāja ļoti pie sirds

1991

Laiks un vieta: 1 – 7. jūlijs

Tālbija

Vadītājs: Imants Eihe

Dalībnieku skaits: 20

Lektori un ieviržu vadītāji:

- *Politiskais stāvoklis Latvijā* – Uldis Ģermanis

- *Vēstures seminārs* – Kārlis Kangeris
- *Valodas seminārs* – Baiba Kangere, Valentīna Lasmane

NOMETNĒ CIEMOJAS RĪGAS MĒRS

Programmā bija kopreferāti par latviešu valodu un vēsturi un praktiskās ievirzes – rotu kalšana, skaitļotāji, radio raidījumi.

Politikas seminārā vēsturnieks Uldis Ģermanis ar sev raksturīgo humoru un asprātību analizēja politisko stāvokli Latvijā. Kārlis Kangeris Vēstures seminārā deva pārskatu par vācu okupācijas laiku un arhīviem un to, kāda informācija tajos atrodama. Valodas seminārā vadītājas bija Baiba Kangere un Valentīna Lasmane, kura stāstīja arī par savu grāmatu „Pāri jūrai”. Nometni apciemoja Rīgas pilsētas galva Andris Teikmanis un referēja par Rīgu šodien.

Vakaros dziedāšana, sports, politiskās diskusijas. Sestdienas vakarā – zaļumballe. Dziedāja un spēlēja muzikanti Edgars Silaraups un Aldis Langbaums no Liepājas.

Nometnē bija vairāki dalībnieki no Latvijas, un tas brīvās pasaules latviešiem deva iespēju iepazīties tuvāk ar tautiešiem, kas ilgu gadu bijuši aiz „dzelzs aizkara”.

Kādas dalībnieces īsa dienasgrāmata par 3x3 nometni Tālbijā-91

Pirmdiena, 1. jūlijs

Pirmās vakariņas notika plkst. 18.00. Pēc tam uzvilcām karogu, ar ko arī Imants Eihe atklāja nometni. Pirmo reizi dzirdējām mūsu muzikantu spēli. Vakars pagāja svinot Imantus un dzerot alu.

Otrdiena, 2. jūlijs

Pēc brokastīm braucām uz Eskilstūnu. Ar mākslas muzeju un Rādemaheres smēdēm mūs iepazīstināja Diāna Krūmiņa. Pēc eksotiskā „lunča” smēdēs ekskursija turpinājās Turshellā, kur apskatījām senlaiku ēkas, baznīcu, bibliotēku un blusu tirgu. Pēc vakariņām – Valentīnas Lasmanes referāts „Pāri jūrai”.

Trešdiena, 3. jūlijs

Rīta cēlienā Baibas un Kārļa Kangeru referāti par valodu un vēsturi. Pēc agrām pusdienām – izbrauciens uz Millesgarden. Zigrīda Runce, kura sešus gadus kārtojusi Kārļa Milles arhīvu, pastāstīja mums par viņa dzīvi un darbību. Vakarpusē – Rīgas pilsētas Tautas deputātu padomes priekšsēdētāja Andra Teikmaņa stāstījums. Pēc tam – ikvakara alus dzeršana un danči.

Ceturtdiena, 4. jūlijs

Priekšpusdienā – turpinājums Baibas un Kārļa referātiem. Fantastiskas pusdienas (cepta vista un saldējums)!!! Pēcpusdienā – bērniem pelde jaukā ezerīnā, kurš izskatās kā laipna acs meža ielokā. Imants Gross stāstīja par Latvijas pārstāvniecības darbību Zviedrijā. Vēlāk interesenti noskatījās Z. Vidiņa filmas. Gaidītais rotkalis Vilnis Grants tomēr neatbrauca. Mūzika neskanēja tāpēc, ka „Liepājas Prāģeri” bija pilsētā.

Piektdiena, 5. jūlijs

Dažas entuziastes mācās taisīt Nameja gredzenu, un kāda dabas mīļotāja (Lidijas tantes personā)

sameklēja mežā pa ērcei. Bērniem kārtējā pelde ezerā. Pēc vakariņām vēsturnieka Ulža Ģērmaņa lekcija par blēdīšanos. Pēc pusnakts jaunieši (izņemot Lidijas un Martas tanti un bērnus) dejoja un dziedāja latviešu dziesmas.

Sestdiena, 6. jūlijs

Rīta pusē rotu kalšanas nodarbības sudrabā un vienlaicīgi Baibas un Kārļa lekcijas. Vēlāk notiek mājas uzkopšana, pucēšanās, pīrāgu cepšana. Bērniem – atkal peldēšanās. 17.00 Imants atklāja atvadu zaļumballi ar viesiem. Ieva arī atbraukusi ar savu meitiņu Pētru. Mūzika un dejas līdz rītam.

No brošūras "3x3=100"